Periodice
Nr.
10581

Год. II Брой 44 Силистра, 9 Януарий 1932 3 лей Брой

Урежда редакционенъ комитетъ

Абонаментъ 150 лей за странство 300 лей Приематъ се обяв — ления —

ПРОБУДА

Отговоренъ редакторъ Н. Атанасовъ

Редакция и Администрация Печат. „ПРОГРЕСЪ" — СИЛИСТРА —

Redacţia şi Administr. Tip. „Progresu" Silistra

„PROBUDA" | Седмиченъ вестникъ за политика и обществени знания | Ziar Săptămânal

ПРЕДЪ ПРѢСНИТѢ ГРОБОВЕ НА МЪЧЕНИЦИТѢ ОТЪ с. НАДЕЖДА

Много, твърдо много станаха гробоветѣ на мѫченически загиналитѣ българи въ Южна Добруджа и паметьта на всички тѣхъ ни е скжпа, но онова, което е извършено съ загиналитѣ и онова което сж изтърпели останалитѣ живи въ село Надежда, мжчно би се подало на описание съ всичкия ужасъ, който будя това ново престжпление.

Убити сж презъ нощьта на 26 декемврий трима души, ранени мнозина, а всички отъ селото българи сж се разбѣгали въ околнитѣ села, като сж оставили кжщитѣ си разтворени, за да се спасятъ отъ освирепѣлитѣ тълпи по македонцитѣ, колонисти.

Поводъ за това голѣмо безчестие извършено надъ хора, които не сж имали възможность дори, да се защитятъ, е далъ незначителното скарване на Колониста Георге съ Колю Диневъ, поради изведени колове отъ оградата на последния. Скаратието е станало на 24 декемврий, а на 26 сутринята започва отмъщението. Група колонисти събрани въ кафенето причакватъ Колю Диневъ, върху когото се нахвърлятъ щомъ като прекрачилъ прага.

Въ свадата се замѣсватъ всички, които биле въ кафенето, защото колониститѣ не пощадили никого, като си послужили съ револвери и стреляли на месо. Падатъ ранени: Киро К. Жечевъ, Петъръ Ивановъ, Тодоръ Христовъ, Колю Диневъ и др., на които имената не сж съобщени.

На мѣстото на сбиването се появилъ и селския караулъ, Маринъ Георгевъ, който направилъ усилия да разтърве биещитѣ се. Въ това време пада убитъ колониста Христо.

Пристигналитѣ въ селото шефъ отъ Хасѫкьоселеръ се задоволилъ да констатира само станалото. Той разпиталъ колониста Георги, който, който стана причина и сега за страшната кървава разпра, за нападението, което извършилъ преди нѣколко дни върху гърския стражарь Войку Петри, като разсѣкалъ пушката му съ брадвата си. Свършилъ разпита, шефа се върналъ обратно, като оставилъ на сждбата имъ тѣзи, които преди часъ сварилъ въ истинска война.

Привидно саморазправата се прекратила и всѣки се прибралъ дома си за да се погрижатъ за ранените и убититѣ. Но скоро въ селото започнали да пристигатъ колонисти, македонци, отъ околнитѣ села въоражени съ твърде внушителни сопи, които наброй биле надъ 250 души, по сведенията на в. „Universul". Намѣренията на придошлитѣ проличали отъ закачкитѣ, които изричали по адресъ на всичко българско.

Кой повикалъ тѣзи хора и то отъ далечни села? И дали тѣ бѣха повикани сега, следъ като бѣ избухнала саморазправата, или саморазправата бѣ предизвикана за да се оправдае идването имъ? Има всички основания да се предполага последното, защото толкова много хора не е могло да се известятъ за толкова кжсо време, а тѣ сж пристигали групово въ селото. А и разстоянието на нѣкой села, откждето сж дошли колонисти, е такова, че дава основание да се мисли, какво тѣ не сж чакали известие за да тръгнатъ и пристигнатъ на време, но сж биле подготвени отъ порано. Има много основания да се предполага, че това е едно организирано нападение за да бждатъ избити и овещастливени толкова много хора.

Трупа ли се колонисти около селото, а българитѣ, които не сж по вече отъ 40—50 кжщи, примирали отъ страхъ и не смѣели да мръднатъ на никждe, защото селото е обградено отъ всички страни.

Когато било всичко готово за да нападнатъ, тѣ, колониститѣ, сж започнали да извличатъ поредъ отъ кжщитѣ всички мжже, като сж ги изтръгвали отъ прегръдкитѣ на майки, жени и деца и предъ тѣхнитѣ изумени погледи да ги биятъ и убиватъ. Това е ставало въ всѣка кжща, повторило се е съ всѣки мжжъ въ кжщата. Обезумелитѣ отъ страхъ се разбѣгватъ кому, кждe видятъ очитѣ. Така предъ погледитѣ на близкитѣ имъ сж биле убити: Стоянъ Мартиновъ 75 годишенъ старецъ и Киро Тодоровъ на 48 години. Това сж изстжпления, на които сме свикнали да мислимъ, че сж способни само варварскитѣ тълпи отъ далечното минало.

Следъ като се разбѣгали българитѣ и оставили кжщитѣ си разкрити, за да спасятъ душитѣ си, побойницитѣ се предали на грабежъ. Не е останала кжща, отъ която да не е отнесено по нѣщо, а въ бакалницата на Тодоръ Христовъ и манифактурния магазинъ на Димитъръ Стояновъ не е оставено и трохя отъ стоката.

Начина на нападението и грабежа извършенъ отъ кжщитѣ на хора, които предварително сж изгонени отъ тѣхъ, недусмнително сочи, че това е предварително организиранъ погромъ. Това не е първия погромъ извършенъ надъ българско село и при които единакъ не сж биле открити и наказани подбудителитѣ или поне най силно проявили се въ извършенитѣ погроми. Властитѣ винаги снисходително сж се отнасяли къмъ колониститѣ—македонци, проявили се къмъ мѣстното българско население. Това само ги е насърчавало и тѣ все по вече разширяватъ кржга на своитѣ издевателства.

Прѣснитѣ гробове на мѫчениците отъ село Надежда зовятъ всички честномислящи хора отъ тоя край на работа, за да направятъ невъзможни подобни проявления на колониститѣ—македонци.

По изстжпленията въ село Малка Кайнарджа

Въ миналия брой казахме по какъвъ незначителенъ поводъ се започнаха тѣ и, ако не сж се изразили въ размѣри съ по страшни последствия за онѣзи, които сж участвували въ тѣхъ, това се дължи единично на благоразумието на българитѣ, които на време сж се оттеглили и, въпреки, предизвикателствата на колониститѣ и своето численно превъзходство, сж се разотишли по домоветѣ си. Тази имъ постжпка е хубаво доказателство за тѣхната гражданска полезность на законитѣ и за високото имъ съзнание, че саморазправитѣ не се позволяватъ въ насъ, и че само законно установенитѣ власти сж, които имать право да сждятъ и опредѣлятъ наказания.

Повторно се повръщаме къмъ тѣзи прескърбно събитие за да посочимъ, дали сж се отнесли къмъ него онѣзи, които все още биха могли да упражнятъ влияние и да предотвратятъ страшнитѣ последствия. Кмета, учители, свещеникъ и други длъжностни лица, въ селото, когато е започналъ скандала, сж биле въ едно заведение, кждето сж се веселили, по случай праздника. Когато имъ съобщили за сбиването, тѣ намѣрили за благоразумно да напуснатъ и се прибератъ дома, като се спотаили въ кжщитѣ си. Само шефъ съ единъ войникъ е отишълъ на мѣстото, кждето колониститѣ сж вилнѣели. Знаемъ какво

ги сполетѣ. Нѣкой отъ останалитѣ длъжностни лица не е посмѣлъ да отиде на мѣстото и каже дума за да внесе успокоение и прелетѣрятъ изстѣлянията. Дори, когато разгнѣвената тълпа колонисти македонци, сл. обядили поста, където шефа е намѣрилъ убѣжище, и сл. пронизали вратѣтѣ, които баха скършили тѣхнитѣ трагично, яко шефа би имъ попадналъ въ ранце, дори, тогава не посмѣло никое длъжностно лице да добѣгне до тѣхъ и имъ напомни за отговорноститѣ, които носятъ и за послѣдствията на законитѣ.

Два дена по късно, когато кметъ е билъ въ града, се е оплаквалъ, че не е могълъ да употрѣби власть, вие върху колониститѣ, че не зачитали неговата власть и общо, че той се е отчуждилъ отъ тѣхъ. Той е назовалъ едно длъжностно лице, което, по неговитѣ думи, непрекъснато се е занимавало съ сѣяне умрѣжа между колонисти и мѣстни хора и, което самодоволно е потривало ржце въ деньтъ на изгълнението. Но той не е ималъ куража да посочи това лице на висшитѣ административни органи и да поиска отстраняването му отъ село.

Всичко това показва, че колониститѣ-македонци, сл. хора, които не проявяватъ и най елементарни понятия за редъ и задължения къмъ държавата; че въ всѣка свада между колониститѣ и мѣстни хора при виновностно извѣрване ще се намѣри лице, което играе ролята на подстрекатель. Всичко това сл. недъли, които свидѣтелствуватъ и ще свидѣтелствуватъ редъ въ нашета много изстрадала провинция. Това ще трѣбва да застави всички власти да бѫдатъ еднакво строги и къмъ престѫпленията на колониститѣ, както и къмъ онѣзи, които играятъ ролята на подстрекатели.

ПРЕГОВОРИТѢ СЪ РУСИЯ

Съветска Русия, поради своята форма на икономическа и държавна организация, се е считала, въ очи се и още, за непримирима на всички останали капиталистични държави. Огромнитѣ пазари, обаче, които тя представлява за индустриалнитѣ държави се укази много по-силенъ. Още слѣдъ първитѣ години тѣ, индустриалнитѣ държави, ржководителитѣ на свѣтовната политика и авторитѣ на обърнѣ, въ които трѣбваше да бѫде обявенъ, тѣ, по-горѣ-долу, точки на икономическа база и подновяване търговскитѣ си отношения съ нея. Нѣщо повече. Съветска Русия бѣ канена и нѣ участие въ конференцията свикана за разглеждане проекта на Бриана за Европейския съюзъ и всички други икономически конференции.

Днешна Съветска Русия не е таза отъ преди. Много отъ основнитѣ принципи, върху които Ленинъ теоретизира създаването ѝ, се изоставиха и организацията ѝ постепенно се нагажда и наближава къмъ една по близка икономическа структура до тази на капиталистичнитѣ държави. Това отстѫпление ѝ се наложи отъ международната икономическа зависимость. Съдѣйствието на капитала и чуждитѣ пазари бѣха необходими за успѣшното ѝ

На кметоветѣ ще трѣбва да се гарантира възможность да упражняватъ своята власть и надъ колониститѣ македонци, а онѣзи, кметове които тѣй малодушно се отказватъ къмъ гонѣнетѣ си задължения да се оставятъ да стоятъ дома си спокойно, толкосъ по вече, че тѣ сл. назначени.

икономическо преустройство и тя трѣбваше да направи възможно участието имъ.

Повече отъ половина година се водятъ вече и политически преговори. Начело е Франция. Привършени сл. преговоритѣ за сключване договоръ за ненападение, въ който дветѣ държави се гарантиратъ територията цѣлость и неутралитета въ случай, че нѣкоя отъ тѣхъ бѫде принудена да защитава територията си цѣлость и независимость. Макаръ и привършени преговоритѣ, договорътъ не е подписанъ, защото Франция го свързва съ идентични договори и между Съветска Русия съ Балтийскитѣ държави, Полша и Румъния. Всички тѣ владѣятъ днесъ бивши руски провинции, върху които Съветска Русия не е престанала, поне до скоро, да претендира. А това сл. държави покровителствувани отъ Франция, нейни съюзници, и тя не би могла да остане безучастна при една агресивна намѣрения на Съветска Русия спрѣмо тѣхъ.

Преговори се водятъ сега за сключване договора за ненападение съ Латвия, Полша, а отъ 5 того и съ Румъния.

Преговоритѣ между Съветска Русия и Румъния се водятъ въ Рига, столицата на Латвия. Съветскиятъ представитель, Стомоняковъ, членъ на Съветското комисарство за външнитѣ работи, води преговоритѣ въ Рига едновременно и съ Латвия, и съ нашиятъ заседующъ дѣлата на Легацията ни тамъ Михай Стурза, който е оплномощенъ за това отъ министерскиятъ съветъ. Базата на преговоритѣ ни е признаването на сегашната територияленъ цѣлость на

държавата ни, следователно признаване за законно и справедливо присъединението на Бесарабия.

Резултати още нѣма. Френската преса, обаче, се показва твърде песимистична. Часть отъ нея изобщо е подозрителна въ искреностьта на Съветска Русия и е наклонна да вижда въ сключенитѣ договори само силенъ козъ за искане въ предстоящата конференция за обезоръжаване едно действително обезоръжаване, което би и осигурило едно по-свободно действие.

Отъ де Германия е черпила средства за да плаща репарации

Въ разпритѣ между Англия и Франция по въпроса за плащане репарациитѣ и военнитѣ дългове, английского правителство въ една нота връчена на френското правителство между другото се казвало:

Репарациитѣ и военнитѣ дългове съ главна причина за свѣтовната стопанска криза. Отстраняването на тази причина ще бѫде най ефикасно средство за справяне съ кризата. Германия се сочи като ключъ на европейската криза и за да се поправи това положение, трѣбва да се даде възможность на Германия да плати преди всичко краткосрочнитѣ си дългове.

При разглеждане стопанското положение на Германия, английского правителство е посочило единъ новъ аргументъ, а именно че Германия презъ последнитѣ години е била поставена въ възможность да плаща репарации, главно, като е сключвала заеми отъ Англия и англійската политика на свободна търговия е дала възможность на Германия да вдига износъ и да се радва на благоприятенъ търгов-

---

Петко Тодоровъ

СЛѢНЧОВА ЖЕНИДБА

Тъмъ да балканския кършили, прехвърлятъ на рамени, се издигатъ въ далечината, отвредъ мрѣтвините се дигатъ нишки Слѣнчеви нуди. Два тъмни бора предъ вратя се възправятъ; като вѣнецъ се вие жилъ плетъ-синегъ около двора, по които на стрѣхата отъ нивата прошумяваятъ клюки, на ще се чуе тежкитѣ приказки на старъ стопанинъ. Отъ сутринъ до вечеръ въ нуждите и грижи единъ потокъ само редя край широкия тремъ, обрасналъ и примрежен съ бръшлянъ. Само въ тремъ е прекедналъ Слѣнчовъ майка, склонила глава въ равнина на оплѣтнѣкъ снегъ.

Кому той грее, кой ще го види презъ осенните мъгли да му се по-

ради! Оранця черни гарвани ли, изкъпе които видѣ мѣрша видѣ видѣлина сядѣ,—чобина ли, снегъ въ полетъ хвърчатъ, предъ прага на двора, и гнѣздо въ пролѣтния бѣлъ на овцете,—или настръхналия по могила вълкъ. който плаче за мъртвото вечно? Обѣщанията сл. заминали, като пещерния сводъ, надъ нива и поле. всичко се е прибрало, и само въ тъмъ се сдѣлятъ съ ошумените шубраците по синора, ту пакъ пакнатъ погнатъ се право долъ и бързо, като че държатъ кому да си конарятъ . . .

—Нѣма пищятъ нова вѣнтъ! Той пролетъ въ душата си носи. Единъ полевъ замахъ—и калиновата тварь на земята ще се разгърне пакъ за нови животтъ.

Три вечери готова трапеза го чака. Майка му дрѣмка не хваща. И де и не завоюва черни мисли; Мисли, орлякъ жерави, вървели изъ мълчитѣ—едни насамъ, други натамъ, разпилятъ се въ далнини и тому се

обядятъ тукъ, отварятъ тятъкъ, на вѣтъ пакъ закучатъ, нѣкой невидимъ пѣкъ . . . Но презъ тия не й минало, не Слѣнча мама. Загорка ще сяде на пѣтъ надъ загорье, да набрани съ време и да завие дора.

Загорка. Макаръ при мѣнкия разлѣкъ много грѣхо име Гроздана й дядо и отъ къщи на къщи я не пущало да ходи,- като се отъмѣнеше да тръгне къмъ село, затъмняше всичка моя полюлъ. Кога Слѣнчо я зарва отъ висини, дето трѣшка тамъ сетнѣ. Забрани че го майка чака дома, забрана що оброкъ предъ Бога бе сторилъ—да стои надъ всичко.

—Оброкъ, тежка орисъ—единъ да грѣе надъ тоя свѣтъ, всичко да мами и да пробужда, него да не огрѣе никой, да не го погледа по чело!

Помрачи му предъ очи. И когато се орабре, тъмъ вечерь отъ порти още съ тоя думи майка привѣщна: —Дойде ли вече, майко! Радость и животъ за всичко—съ черъ повѣсъ да ме пони, само азъ радость да не

зовава! . . .

—Тебъ друго е отредено, сякого дядо тихо майната. Сѣмтъмъ на себе да се радвашъ, надъ всичко присмѣвайтъ. Дълга земя грѣха простилатъ, те надъ тѣхъ да стоишъ, мило и голѣмо да то поникне . . .

—Що ми е радость въ самота, Единъ пѣтъ азъ не сетихъ себе си! все надъ чуждо щастие грѣя . . . Въ Загорье . . . мама недѣкъ И азъ, да се смѣрта у дома, себе да видя!

Отмина майка си той, а вече мисто не може да си найде въ отутрото и чердака. Цѣли нощи слушти сѣмтъмъ, мъчи се сякашъ да се сбере. Мъчи се и да си вмисли въ мислите си, какво му още остана, какво ще прави да изпълни своя обетъ, со който тъй безвѣстно е душа изкарчалъ . . . Кѣкъ истинъ отъ сърце всичко, но друго тогава сега. И напредъ и въ всичко се отдаряваше образа на Гроздана предъ него и тъй се смиряше, отпущаше се и забравя. Тъй въ залисъ и единъ

Испанската република

Учредителното събрание въ Испания гласува окончателния текстъ на конституцията на най новата република въ Европа.

Въ общитѣ положения, които предхождатъ отдѣлнитѣ глави, се казва: Испания е демократична република, на трудящитѣ се, които се организиратъ въ единъ режимъ на свобода и справедливость. По нататъкъ въ една принципна декларация е казано: Испанската държава се отказва отъ войната, като орждие за водене national политика.

Следъ принципитѣ декларации следватъ отдѣлнитѣ глави въ конституцията, въ които се уреждатъ правата и задълженията на гражданитѣ. Провъзгласено е равенство на всички и се премахватъ титлитѣ за благородство.

Испанската република не признава никаква държавна религия. Всички религиозни вѣроизповѣдания се признаватъ за дружества, но Иезуитския орденъ се закрива и имотитѣ му се конфискуватъ. На другитѣ религиозни общества се забранява да се занимаватъ съ индустрия или търговия, както и съ възпитание на младежьта. На всѣка религия се гарантира свободата да изпълнява своя култъ.

Всѣки политически изгнаникъ, щомъ стане на испанска територия, става свободенъ гражданинъ и никой не може да го предаде на държавата отдето е избѣгалъ.

Предвижда се и отчуждаване на частни имоти за обществена полза. Съ това постановление се остава отворена врата за едно бждще социализиране на частнитѣ имоти. Въ сѫщата часть на конституцията стои постановлението: „Републиката ще осигури на всѣки работникъ необходимитѣ условия за човѣшко сѫществуване.“

Активно политическо право добива всѣки, следъ като навърши 23 годишна възрастъ и може да бжде избиратель и избираемъ. Председателя на републиката може да разтура народното събрание, но въ срокъ отъ шестъ дни е длъженъ да назначи нови избори. Не сторя ли това, разтуреното събрание отново придобива правата си.

Законитѣ, които народното събрание гласува, могатъ да бждатъ подложени на народно одобрение —плебисцитъ, ако 15 на сто отъ избирателитѣ поискатъ това. Народътъ сѫщо има право да внесе законопроекти въ народното събрание, ако 15 на сто отъ избирателитѣ подпишатъ това.

Председателятъ на републиката се избира отъ народното събрание за шестъ години. Той трѣбва да е на възрастъ най малко на 40 години и да не бжде никого духовникъ на какъвто и да било религия, както и да не произлиза отъ управляюща династия. Той изпълнява всички функции на държавенъ глава, но не може да обявява война, безъ да изпълни условията за това на Обществото на народитѣ. Войната се обявява само съ законъ.

Председателятъ на републиката може да разтури народното събрание най много два пжти презъ време на своята служба. Ако поискатъ три пети отъ депутатитѣ, въпросътъ за освобождаване председателя на републиката отъ длъжность може да се сложи на обсждане въ парламента. Председателятъ е отговоренъ за своитѣ дѣла.

Това сж само нѣкои отъ най важнитѣ постановления отъ конституцията на най-младата република въ Европа.

ДОКЛАДЪТЪ НА БАЗЕЛСКИЯ КОМИТЕТЪ

Този комитетъ се състоеше отъ вещи по икономически въпроси лица и заседава въ Базелъ, като се занима съ въпроса за способностьта на Германия да плаща репарационни задължения. Комитета е свършилъ своята работа и поднесе докладъ, подписанъ единодушно отъ всички участвували въ него, е обнародванъ вчера въ голѣмитѣ европейски вестници.

Съ всѣки сравнителенъ изследования експертитѣ единодушно признаватъ, че всичко което става въ Германия, надминава и най — лошитѣ очаквания. Инаговия планъ, който имаше за задача да комерсиализира политическитѣ задължения на Германия и да улесни изплащанията имъ, се оказа, че не отговаря на дисциплината организация на свѣтовния стопански и финансовъ животъ. Когато се приготовляше Инаговиятъ планъ, смѣташе се, че международната търговия ще се засилва все по вече и повече и връзкитѣ на Германия съ другитѣ държави ще станатъ все по цѣнни за нея, но тѣзи очаквания, обаче не се оправдаха.

Докладътъ, като разглежда икономическото положение на Германия, казва, какво я чака утре. Тамъ се казва: „Не може да се намѣри въ историята другъ примѣръ на подобна демократизираность въ мирно време, което да повлече по—злѣбоки изменения въ взаимнитѣ връзки между държавитѣ.“ Крилата на загубата само Германия, тя е обща, макаръ, че въ докладътъ се говори само за Германския бюджетъ, за неговитѣ дефицити, за спадане покупателната способность на германската пашия, — за крайнитѣ предѣли въ ограничаване на държавнитѣ разходи, за безработицата, която става вече социално зло, но все пакъ тѣзи факти се проявяватъ въ по голѣма или по малка степень въ всѣки друга държава. Поради това експертитѣ препоръчватъ сега обща речения на всички международни задължения породени следъ войната. При днешното смутно състояние на свѣтовнитѣ отношения, часъ по скоро трѣбва да се помисли за спасението на Европа—чрезъ религия. Това е, единственото трайно средство което ще може да възстанови мѣрата въ отношенията между държавитѣ, когато пакъ е голѣмо условие за стопанско благосъстояние и истинска мирь.

На Германия трѣбва да се подпомогне, това е новина, който идва отъ Базелъ. Тази помощь нѣма да бжде само за Германия, а за цѣлия свѣтъ. Тази помощь трѣбва да бжде испанска и бърза.

ски банкеръ. Тази че Германия е живѣла до сега съ англійски източници и е плащала репарации отъ тѣзи именно източници. Франция е получавала пари по репарациитѣ косвено отъ Англия и трѣбвало да вземе предвидъ това, когато се разглеждатъ последствията отъ плащанията на репарациитѣ и военнитѣ дългове.

ъ душата, не сища той коя прѣзия нощь. Вора вора, скача; обща—мѣста—промѣнила се, недоумѣ- и като се отпасна срещу Гроздилка- и двери, тамъ се забрана.

На о дѣвъ есенчѣ—спѣлъ нѣ, тина дѣвъ годинъ. И цѣло село не може да се нарадва Сѣлчу. Прогледна се небесата, сѫмъ—тъмъ по прилепи се усмихнаха побѣлите всѣ всѣщи имперхара, сто и изкомпа- по мотри върба ще жорсеятъ. Дечъ, дѣа и спѣлъ продѣлъ отново цѣфна! Разселенията се цѣла, спѣла овци разтърсѣлъ по тѣхъ ру- По рана боси дѣца се истѣкла право село и гръмнѣла напредъ пакъ ченъ и агри.

Едничъкъ да мине младен, средъ се- по имотния гайдаръ и наслѣзнатъ ръчела нѣкоя всички да се обѣ- Накрѣпали нѣдници, набързѣ- ергени, сѫмъ-тъмъ нѣкетъ от прѣ- вѣлѣпѣлъ момя,—съ тѣхъ мило и голѣмо се помѣнала изъ моравата.

Тамъ дето прелетѣлъ изгрѣвалъ лѣлѣкото, върна щѣтъ га и сега нѣкво младо до дюшо изгрѣта сѣ по нея за дъ е застуѣло цѣло лѣто. Ей отѣкъла отъ момѣта изгрѣта сѣ новѣнъ дѣкалъ та се тегли, сѣсна сѣнта се за шерка и майка й тѣтъкъ прѣдъ изчѣкната мѣта, лѣкала нѣкче да гледатъ младата. Мѣки момчѣ нѣзи не прекѣрнѣ: сядѣ та на лѣдѣ- потегли той въдѣ и отъ все сила се дѣшна момѣ: оядъ всѣчки отворѣ, всѣки да ваде кой върне му е избрало . . . Едѣмъ умрѣнѣ момѣкъ отпуснѣ нѣжето, едѣмъ момѣта него да видѣшне вече до лѣдѣ- се трудѣ- ръ- и други. Пакъ потегли нѣкетъ момѣкъ нѣжето, следъ него пѣкъ изгрѣта му разкѣрша сѣта да го налѣкне и цѣлата морава цѣлна отъ смѣхова и надежда.

Единъ по другъ, всѣчки се изравнѣдатъ, само Гроздилка отѣлѣгала гла да сѣма отъ страна—Кой би се пѣлъ тази мѣлчѣлива мома да люби? Та ни на ученика отворѣцъ, ни на надничѣ. Като сядѣ подаре на дюшата той, да му обѣрне гърбъ прѣдъ вѣчѣе . . . Та не видѣха кѣлъ чѣрнѣ- ни братѣ сѣта момѣта сѣрце. Нѣкомъ сѣелъ очи, та отлюбѣдѣ момѣкото отдѣлѣчѣ, да ли нѣйде момѣкъ, който и бѣлъ думѣ й бѣ подарѣлъ. Нѣмѣше тѣлѣкъ,—сѣмѣчѣлъ на себе да се радѣ; нѣмѣше момѣкъ душѣпѣлъ и брѣтъ да не позѣлѣ. И тя дѣлга очи, сѣлъ подалъ прѣдъ Бога да сторѣ. А Сѣлчо, жарѣлѣнъ тамо нядъ Балкана, вѣче опусна дучи вѣтѣм дѣлѣ.

Трѣпѣ Гроздилка. Сѣмъ на очи вѣлѣ не може да халѣ, но нѣйнайде рѣка и сѣлъш потегли къмъ него. Когато лѣлѣката се полюшна и тя вѣзе гласъ да вадѣ, всѣчко прѣтѣ дѣкъ по моравѣ. Нечути до днесъ думѣ на жадѣна младостъ. . . . Го бѣлъ ще му бжде, съ песни ще го прѣсѣнѣ, ще го разбужда съ сърцѣ... Само той да бжде нѣкѣдъ, та да му сѫгѣна, да му се радѣ... И както влѣтѣ- нѣта глѣна се лѣлѣкѣла както Гроздилка кѣрнѣше глѣвѣ, лѣсѣнѣ и дѣка прѣко тѣдѣлѣйнѣ уѣсѣ и нѣкѣй не нѣдѣ да нѣчѣнѣ. Мѣрнѣла се нѣта поза нядъ нѣлѣта и трѣтора и пѣсенѣта й гѣлѣта нѣ дѣлѣнѣ.

А както сърцето на застрѣлѣ дѣлѣ нѣета вѣрѣ по лудѣнѣ и пѣтрогонѣтѣ, сѣлѣш нѣора младостъ нѣ пѣсѣлѣла глѣла ще мѣлдуя, да тому нѣпѣдѣлѣ сѣта сѣмѣнѣла дѣжѣлѣ и отпадѣ,—тъй дѣлѣя и дѣгѣрѣ, що пѣнѣѣ сѣ бѣла умѣлѣдѣ и зѣрѣла нѣ бѣзѣрѣмѣ нѣлѣдѣлѣта ѣрѣнѣта, нѣкѣмѣлѣ пѣсѣрѣла отъ сѣлѣтъ. Рѣйѣла сѣ вѣмѣ. Бѣлѣдѣ вѣдрѣмѣла пѣсѣрѣлѣла нѣ дѣлѣнѣ, нѣкѣтѣлѣ сѣ нѣ зрѣлуя нѣлѣнѣка сѣлѣта и нѣто подрѣлѣ нѣмѣта сѣ нѣмѣла нядъ нѣчѣко е сѣтѣо ѣѣсѣ с сѣтѣто сѣ бѣлѣ сѣдѣнѣмѣ. Сѣтѣ -тѣтѣмъ нядѣтѣро нѣ обѣлѣ бѣдѣ Сѣлчо, погледѣ нѣмѣлѣла дѣрѣсѣ, уграѣѣ сѣлѣ нѣмѣ и средъ сѣ- бѣлѣ нѣдѣ нѣмѣ нѣмѣ да сѣ ѣрѣбѣр. Нѣкой не можѣ да го прѣгѣй,

Когато на 29 февруарий тази година изтича срока на шестмесечната отсрочка на краткосрочните кредити, отпуснати на Германия и, когато последната не ще може да намѣри чужда валута за около 6 милиарда златни марки за да ги посрещне, тогава ще дойде фалитътъ за Германия.

Презъ януарий или най късно до средата на февруарий трѣбва да се свикатъ на конференция представителитѣ на правителствата заинтересувани въ изпълнение на Янговия планъ. Само две години отъ приложението му се налага коренна ревизия. Сега веднажъ за винаги трѣбва да се разбере, че всѣко изплащане на чужда валута отъ една държава въ други е гибелно за всички, щомъ като съ това изваждане се разтройва равновесието на платежния и балансъ.

Задълженията между отдѣлнитѣ държави, както и при частни лица, трѣбва да иматъ за основа само стопанскитѣ отношения помежду имъ. Това, което се дължи, трѣбва да бѫде действително дължимо, т. е. потрѣбно е да има срещу него равноценность. А откъдѣ лошата страна въ репарациитѣ, бѣше, че тѣ не почиваха върху никаква стопанска база, че срещу имъ нѣмаше равноценность, а бѣха контрибуция, наложена по усмотрението на победителя.

Пълна, основна ревизия на всички следвоенни задължения. Това е съвѣтътъ, който дава Базелъ на отговорнитѣ правителства.

За взаимнитѣ ни отношения

Напоследъкъ в. „Пробуда“, едно подиръ друго оповѣсти две неприятни новини. Така: на семейната забава, каквато дамската секция при Бълг. култ. общ. даде на 5 Дек. единъ гражданинъ се е провикналъ: „та толкова ли сме ние българитѣ“! А за представлението дадено на 12 с. м. отъ ученицитѣ при българскитѣ гимназии пише: „лошо впечатление правѣше, че въ салона много столове бѣха празни“. Заключението, отъ това съобщение не може да бѫде друго освенъ, че забавленията не сж били достатъчно посетени. А идеята, която е ръководила инициаторитѣ респективно настоятелството на Б. Об. и въ дадения случай, не може да бѫде друга освенъ да се съдѣйствува на културното дѣло и да се повдигне нравственото стѫпало на обществото. И до като забавленията отъ този родъ и характеръ съ възторгъ и въодушевление се посрѣщаха въ миналото врѣме днесъ сме свидетели на противното т. е. на едно изстудяване къмъ тая идея и при това до такава степень, щото ако не отъ съзнание на нашия дългъ къмъ общото дѣло, то поне отъ любовь къмъ нашата челядь не би трѣбвало да бѫде така. А при това сега е сезона на тия забавления когато всѣко начало би трѣбвало съ радость и насърдчение да посрѣщнемъ.

Тая проява въ обществения нашъ животъ не би била толкозъ застрашителна, ако е първа и последна. Но за голѣмо съжаление не може съ пълна увѣреность да се твърди това. А затова и дългъ се налага на всѣки единъ отъ насъ, на когото е присърдце културното дѣло и нравствения подемъ на обществото, да се попита: кои е причината на това? Какъвъ елементъ е легналъ въ основата на това скърбно явление. Доброто и злото! Съгласието и любовьта или пакъ това е знакъ на размирие и вражда въ обществото? Да, трѣбва и врѣме е да се запитаме, защото много отдавна то се измѣчва, изнемогва, подъ ударитѣ на оная нравствена язва, която тъй чувствително според в. „Пробуда“, се прояви напоследъкъ. Всичко това красноречиво говори, че липсва желание да се отстранятъ недоразуменията и враждата, които сж истинската причина и на неуспѣха. Толкозъ повече, че не еднократно е правено апелъ въ тая смисълъ. А кой другъ ако не онии които представляватъ обществото и ръководятъ неговото културно дѣло би могли съ по голѣмъ шансъ за успѣхъ да направятъ това! Не се ли *отзовать на* тая нужда, тогава не само неговитѣ членове но и всѣки единъ, който се мисли и чувствува за българинъ не може да се освободи отъ отговорность, нито предъ свойта съвѣсть, нито предъ своя родъ, ако не помисли за начина по който би могло да се постигне помирение и обединение.

Откровенний

Изъ живота на партиитѣ

Недоволството на Басарабци

Басарабскитѣ представители отъ болшинството сж недоволни не отъ начина, а отъ лицата, които сж назначени като отговорни управители оттатъкъ Прутъ. Тѣ се мѣчатъ да обяснятъ недъзитѣ на управлението съ това, че не мѣстни лица, а такива отъ другаде сж били назначени на висши чиновнически тамъ.

Подадоха сж изложение до правителството и завинаги, че ще минатъ въ редоветѣ на опозицията, ако не бѫдатъ удовлетворени. Десетъ-дванадесетъ депутати минали въ опозиция досега бѣха доста оздравѣли правителството и мъръ председателя е заявилъ, че на 24 януарий ще бѫде въ Кишинѣвъ държавния подсекретарь на вѫтрешнитѣ работи Мунтяну Рѫмнянъ, за да прочуе на самото мѣсто исканията имъ.

Скрититѣ мотиви се твърде лесно-проврѣтни: невъзможностьта да се използува положението. Поуката обаче е добра:„ Съединете се, за да бѫдете силни.“

Вредъ Авероскаитѣ

Мълвата, че дните на правителството сж преброени и че, следъ гласуването на закона за земедѣлскитѣ задължения, то трѣбва да си отиде, поражда много апетити. Днешното правителство отъ вещи лица, както се то изрича, поражда надежда на още едно подобно правителство. Едно ново лице, което би имѣло въ едно подобно правителство своя Октавианъ Гога, бивъ министъръ—интересенъ, транзакционенъ. Около това се пратятъ теории и се предрича разцепление въ партиитѣ.

Въ Националъ цараниститѣ

Въпросътъ за шефството на партията все още остава открытъ. Специалистъ пратеникъ ходи въ Лондонъ при Татуленку за солдъкъ, обаче въ пратата не се дадоха категорични свѣдения върху резултата. Г-нъ Татуленку трѣбваше да дойде къмъ срѣдата на този месецъ въ Букурещъ. Досегашното сега е отложено, защото трѣбвало да дочака м-съ Арментону въ Лондонъ и го подпомогне въ миенията му.

Явно е, че за сега г-нъ Татуленку нѣма да бѫде шефъ на осиротѣлата партия. Поглавитѣ оставатъ обърнати все пакъ къмъ Михалаке, макаръ и транзакциите да не сж престанали да правятъ писмени апели къмъ Маниу да се върне.

Националъ Либералитѣ (Дуюмити)

Следъ като въ изборитѣ измѣнихъ правителството и правителството измѣниха тѣхнитѣ представителитѣ и следъ като въ извънредната сесия се отдадоха съ вѣрно подчинение, сега все повече и по вече партията се проявява като дръзка опозиция. Парламентарно нейсе следва властьта следъ падане на правителството и може би би повела истинска *борба* за *свалянето* му, както вѣрно г-нъ Дуко, ако бѣше увѣрено че парламентарното ще бѫде действителното.

Къмъ абонатитѣ

Съ този брой пращаме и стененъ календаръ, като премия на настоящи. Нека всѣки подиря календаря у този, който му предава вестника.

Настоятелно молимъ неплатящитѣ абонати да побързатъ и си заплатятъ абонамента. Бѫдещето на вестника зависи само отъ изплащането на абонамента. Да не угасваме мисъльта свѣтилника, който пръска вестника, като прекратя излизането си, поради неплащане абонамента.

Редакцията

Една калпазанка прекалила се, дето вярата сж му хвѣрлили на продънь да изгине; друга пъкъ—срамна се лице да покаже предъ свѣта—бухнала е отвѣнъ, безъ родъ, безъ законъ . . . Жени по кръстницата и кръстопътницата—имать що да приказватъ—все приказки разправятъ. По тѣхъ пъкъ отъ порта на порта тръгнала Гроздениковата мащеха.

„—То се вика—Слънце е, надъ село и планъ стои—не ще дигне свидба свѣтове и хурмци да дере; дива пъкъ и не щеше да я грабне тъй, да не бѣхъ азъ мащеха . . .“

На мащехини одумки се спогледнатъ и подсмихватъ невести, а стара съседка като че не досещя да бѣлнѣ врѣвежите си, тръгва съ вси да я раздумка. Бѣла майка, бѣла мащеха, мама на хубость като е отгледала, пакъ повече. Само слънце за жена я ве, като перо надъ нея ще трепери, на златни люлки цѣлъ животъ ще я люлей.

Като перо не, сърце по-мѣка отъ перо и гледеше Слънце. И не на златни люлки, а въ обятия отъ стрма и плато пратрѣдна дивееше той не намѣдна се нагоре и не му жеше денемъ и нощемъ да й се нагледа и намилува. Дни на тая домошна радость бѣхте. Слънце, набравнилъ себе си и свѣта, всичкия бащинов сбралъ край тоя дето се огнище, не искаше вече най де очи отъ него да отъеде. Гроздан на радение насмѣна паоколо му,—тя съ всичко въ къще се сѣкна, само, предъ свекърва още се срамеше. Кога оставаха съ Слънча двама, нѣмаше отъ що да се сѣкне. И той е като всичка и макаръ въ свѣта слънце да грее, мило и годѣмо да го виде и да му се радне,—като сказоше гая на нейни скути, тя дѣлго да си играе съ сѣдефите му кадрици, струна й се—ето това плато, което мила ородомъ, за което жадувалъ всичкия е въ пейните ръце, е на нейна воля... И погледеше го тя и пакъ нарѣжеше тънки пръсти въ кѫдрите му а той, моренъ отъ милуване затвори клепки—да прави съ него каквото ще. Но още майчино сърце само не бѣше повѣрвало на радостьта си, не бѣше си опомнила Гроздянка отъ гадове и милувки, и нека да се обятатъ надъ Слънча думите, що въ тъмна нощ му прокоби недишатъ Дена—Денница: „Когато толкова шарен свѣтъ е тебѣ, въ черупка недей се свива. Любовьта не цѣлъ свѣтъ що грее, защо въ черупка ще я крием! Скоро волна душа за воля се поидга!...“ Никой не дига шумъ, никой не броди по Слънчови шарени двори, пакъ всичко е равнобѣтно и преобърнато напознава слънчъ Слънчо самъ се е изгубилъ; цѣлъ денъ се дуга като намалитъ и нощьта набягна вече,—майка му, Гроздянка опитъ, той мира нѣма още вятъра. Навечъ въ тремъ, опре рамо отпредъ о стѣна и се ослуша наоколъ. Тихвали сж равни двори и само потокътъ, водецъ теме отъ невери бѣгъ, ръмоли край трема надолу. Какъ се премятатъ и сервиратъ пенливи струи! Една капка, премине, друга се погна по вся,—и нѣматъ край ни свиръ . . . Въ Слънчови двори и околъ нѣма не вдва и не смѣрнатъ дедни окови потокътъ,—тай е и въ сърцето му, което не смѣрна, къщи грижа и не обвързатъ врѣвки светови . . .

Безъ да сбуди младата невеста, майчу безъ да се обади, измъкна се въ зори той и се поддѣе на съборъ, цѣлъ руменъ, нрѣвенъ. —Нѣкой из първата му усмивка не отвърна,—въ снежната пустиня всичко бе глухнало. Но ето че се проясна отъ гранѣте на дървесата скрежьтъ, прошумѣлика ледените върха надъ снежнитѣ покривки и пакъ стихна и тоя шумъ. Слънчо вперя още по-жадень погледъ, бликнаха сълзи-гъмъ дъсканите върхари на зарядите и черпите,—и като че добиватъ никакви тайствени трепети въ земните недра-той съ единъ замахъ раздра мигленте небесни завеси, разметя по оранеци снегътъ,—и пиня и недя, гора и върхове балканска всичко подъ него.

Изъ ИДИЛИИ